

Speech NBA-voorzitter Marco van der Vegte

Algemene Ledenvergadering NBA, 13 december 2021

De ledenvergadering van 13 december is voor mij de allerlaatste ALV als voorzitter van de NBA. Ik neem de gelegenheid om terug te kijken op de afgelopen jaren. Ik denk dat we een aantal onderwerpen goed op de agenda hebben gekregen. Ik ga de hoogtepunten noemen; de lijst is niet uitputtend, want er is echt heel veel gebeurd.

In de eerste plaats hebben we grote stappen gezet als het gaat om de verbetering van de kwaliteit van de audit. Meteen de vraag: is het nu perfect? Nee, want het kan én moet nog steeds beter. Maar er is een heleboel gerealiseerd. De kritische rapporten van MCA en CTA hebben we omarmd in die zin, dat we ze niet zozeer als kritiek, maar vooral als een positieve aansporing hebben opgevat.

Het FD stond deze zomer vol van berichtgeving over het accountantsberoep. Niet verwonderlijk, na de tussenrapportage van de kwartiermakers en een wetsvoorstel van minister Hoekstra. De kritiek was niet mals en ging over “weerbarstige prikkels” die echte cultuurverandering in de weg zouden staan. Over capaciteitsgebrek, werk- en budgetdruk, waardoor de controletaak “wankel” zou blijven. De accountant als “de zwakste schakel” in de financiële keten.

Dit alles raakt mij diep; als NBA-voorzitter en als beoefenaar van een prachtig beroep. En ik heb gemerkt dat het velen van u raakt, getuige de reacties op LinkedIn en Accountant.nl. Nee, wij willen niet alleen maar rapporten uitbrengen voor de Bühne. Ja, wij willen nadenken over én werken aan structurele oplossingen!

Maar waar staan we nu feitelijk echt als beroep? De rapportage van de kwartiermakers in de zomer was genuanceerd; niet optimistisch, maar ook niet pessimistisch. Op alle onderdelen zijn stappen gezet. Cultuurverandering is in hun optiek een “lange, hobbelige weg” die om blijvende aandacht vraagt, “alle goede bedoelingen en voortgang ten spijt”. Over de toon aan de top stellen de kwartiermakers dat die over het algemeen goed is. “Een enkeling dacht nog dat het gehele debat over anderen ging dan henzelf, maar die houding komen we nauwelijks nog tegen.” Daarnaast zag ik als reactie op de berichtgeving goed in het gehoor liggende oproepen tot ‘leiderschap’ en ‘gamechanging’ (wie wil dat niet?), maar de complexe wereld van vandaag vraagt een andere benadering dan dat.

Als vervolg op het rapport ‘In het publiek belang’ uit 2014, kennen we sinds 2017 een Stuurgroep Publiek Belang, waarbinnen bestuurders van kantoren, de SRA en de NBA gezamenlijk werken aan een verbeterprogramma. Niet gericht op korte termijn acties, maar op consequent stappen zetten in de juiste richting: een betere controlekwaliteit, luisteren naar en leren van anderen, een open en lerende cultuur en doen wat in ons vermogen ligt ten aanzien van fraude en continuïteit; in het besef dat implementeren en veranderen tijd kost. En daarin zijn we een voorbeeld voor landen om ons heen. Wat mij betreft past dat beter in deze tijd dan een roep om krachtig ‘leiderschap’. Belangrijker is dat bestuurders van kantoren en de beroepsorganisatie intrinsiek gemotiveerd zijn om de juiste dingen te doen; iets wat je overigens van elke zelfstandige professional mag verwachten. En het werkt. De laatste twee rapporten van de AFM tonen aan dat ons aller niet aflatende verbeterinspanningen vruchten beginnen af te werpen.

Waar het dus om gaat, is de toon aan de top omzetten in daden op de werkvloer, die worstelt met dilemma’s die ook door de kwartiermakers worden benoemd. Zoals werkdruk.

Er worden hoge eisen gesteld en de extra werkzaamheden in het kader van de NOW vergroten de schaarste en werkdruk. Negatieve berichtgeving helpt niet om dat te verbeteren. Grote en kleine kantoren zijn belangrijke opleiders voor Nederland en de aantrekkelijkheid van ons beroep en onze werkvreugde wordt hierdoor helaas geraakt.

Op die werkvloer treffen we gelukkig geen medewerkers die gedijen in een cultuur van *command & control*. Jonge accountants zijn goed opgeleide, zelfstandige professionals en hun kritische inbreng is van groot belang. Van hen mag je verwachten dat ze zich durven uit te spreken en tegenspraak bieden waar nodig. Daarvoor is wel een veilige omgeving nodig, die openstaat voor suggesties en kritiek. En naast de toon aan de top is juist ook de *tone at the middle* daarbij belangrijk. De signalen dat die omgeving nog lang niet overal aanwezig is, raken me. In dergelijke situaties heb ik jonge collega's opgeroepen zich bij mij te melden.

Het is geen makkelijke weg die het beroep gaat. Maar te midden van alle kritische geluiden zie ik zelfbewuste en betrokken professionals, die naast werk-, tijds- en budgetdruk juist ook heel veel werkplezier ervaren. Dat stimuleert om een goede prestatie neer te zetten. Jonge professionals die mogen ervaren dat je samen, als team van laag tot hoog, omgaat met dilemma's, die bespreekbaar maakt en de rug recht houdt. Ik zie een jonge generatie die trots is op ons mooie vak en zich uitspreekt, die nieuwe initiatieven neemt om de discussie aan te gaan en met lef aan de slag is. Zie hiertoe bijvoorbeeld onze NBA Young Profs, de verschillende young boards die zich intern of extern krachtig durven uitspreken, of de Clubhouse-sessies, de *Busy Season Talks*. Over betrokkenheid van de werkvloer gesproken! Ik zie bestuurders die het schip de goede kant op koersen. En ik zie een beroepsorganisatie die internationaal een voorhoedepositie inneemt.

Mijn oproep aan iedereen is om niet alleen te vertrouwen op de leiders en bestuurders om je heen. Vertrouw juist ook op je eigen leiderschap en durf je eigen verantwoordelijkheid te nemen. Spreek je uit, heb lef en werk aan de verbetering van je eigen rol en je eigen omgeving. Zorg dat je plezier in je werk hebt en als team samenwerkt en weet dat je gesteund wordt om 'nee' te zeggen. Alleen samen kunnen wij zorgen voor een beroep dat respect afdwingt bij de samenleving. Nederland rekent daarbij op zijn accountants.

Het tweede dat ik kort wil benoemen is de beroepsorganisatie zelf. De afgelopen jaren hebben we het bestuur geprofessionaliseerd. Het bestuur bevat nu twee niet titeldragers. We hebben bovendien de governance van de NBA opnieuw vormgegeven in een uniek proces, waarbij alle leden hebben kunnen meepraten. En ik ben er trots op dat velen van u dat ook hebben gedaan. Niet vanaf de zijlijn commentaar leveren, maar van binnenuit meedenken, meebouwen en mee doen.

Het derde element dat ik wil noemen raakt onze relevantie en toekomst van onze beroepsgroep en dat we het thema duurzaamheid stevig op de kaart hebben gekregen. Op onze nieuwjaarsbijeenkomst van 2020 – een van de laatste fysieke evenementen die door konden gaan in dat jaar – stelde ik: "2020 wordt het jaar van de duurzaamheid." Leest u onze publieke management letter 'Klimaat is Financieel' er nog maar eens op na. Onze maatschappij bevindt zich in een transitieperiode op het gebied van duurzaamheid. De duurzaamheidstransitie is een van de grootste maatschappelijke en economische uitdagingen sinds generaties en de impact en de financiële consequenties zijn ongekend. Die transitie is door het Parijsakkoord, de EU, en de Nederlandse overheid ingezet en deels geformaliseerd, onder meer door het nationale Klimaatakkoord en de Europese Green Deal. Er is een complex speelveld met veel actoren zoals internationale instanties, overheid, politiek, bedrijven, financiële instellingen en consumenten. Organisaties zullen stappen moeten zetten om hun *license to operate* te behouden en hun continuïteit op (middel)lange termijn te handhaven.

Dit najaar publiceerden wij een Handleiding Duurzaamheid Klimaat. Daarin staan belangrijke vragen die een accountant aan een opdrachtgever moet stellen. Hoe raken klimaatrisico's de bedrijfsvoering, de keten, welke disruptie kan optreden? Wat zijn mogelijke scenario's, korte en lange termijnplannen en welke kpi's worden daarbij gesteld die mede belangrijk zijn voor stakeholders? Zijn die echt, of alleen realiseerbaar met grote risico's van greenwashing?

Toen Kennedy zei dat de VS binnen tien jaar een man (nu zouden we zeggen een mens) op de maan zouden zetten, wist nog niemand precies hoe dat zou moeten. Maar door denkkraft en passie te bundelen, lukte het toch. Zo zie ik de klimaatrisico's, de verduurzaming van de economie en de rol van de accountant daarbinnen ook. Want het is onmiskenbaar dat accountants hun rol gaan oppakken in een maatschappij waarin vertrouwen laag is en er juist behoefte is aan getrouwe informatie.

Dat roept vragen op als: hoe en waarop kun je assurance geven? Is niet-financiële informatie voldoende meetbaar, wat zijn de onderliggende processen van totstandkoming, hoe zit het met de afhankelijkheid van derden inclusief toeleveranciers en zijn de eventuele onzekerheden samenhangend daarmee helder voor stakeholders en maatschappij? Of is het een kwestie van advies en ondersteuning?

Ik weet wel wat de stip op de horizon is: toevoegen van betrouwbaarheid. Door onze denkkraft en passie voor dit onderwerp te bundelen, vastbesloten om die opdracht te vervullen, zullen wij dat doel bereiken. Waarom? Niet omdat het kan, maar omdat het moet. Om relevant te blijven.

Er zijn accountants die zeggen: "Ik ben opgeleid om alleen maar om te gaan met financiële informatie, ik weet niks van klimaat en CO2 en ik ga daar ook niets mee doen." Voor die accountants heb ik maar één boodschap: u zult de boot gaan missen. Het publieke belang en onze maatschappelijke opdracht maakt dat ook niet-financiële informatie wezenlijk onderdeel is van ons werk. Klimaat is financieel.

En met die herhaalde hartenkreet, beste collega's, draag ik het voorzitterschap over.